

Om Markfred.

Over dette Emne indkom i Maret 1818 en Afhandling til Landhusholdnings Selskabet, forfattet af Sognepræst Weinschench til Krummerup og Fugleberg Menigheder i Sjælland. Af denne Afhandling er det Efterstaaende et Udtog.

* * *

Korfatteren forudstikker nogle Bemærkninger om Markfredens Bigtighed, om den betydelige Skade, som Ufreden föraarsager, og de Hindringer, som den lægger i Weien for Agerdyrknings Fremskridt. Han beklager hvor langt den danske Bonde endnu, tildeels formedelst Ufredens Ødelæggelse, er fjernet fra det Maal, som han bør opnaae, samt den uhyre Afstand, der findes imellem en Belgisk og en Sjællandsk Bondes Agerbrug, og ønsker at den kunde hæves.

I nærværende Afhandling opkastes de tvende Spørgsmaale:

- 1) Er Markfreden allerede opnaaet ved Ed. af 29 Octbr 1794, og 9 Juli 1817?
og, i modsat Fald:
- 2) Er det mueligt, at den kan opnaaes ved disse Anordninger?

Korfatteren fvarer til det forftnævnte Spørgsmaal, at Erfaring vidner om, hvorlidet Hensigten med de nævnte Kdr. er opnaaet, og at efterat Kd. af 1817 var bekendtgjort, har Ufred og Uvret, fom fædvanligt ralet overalt (?) med frygtelig Vælde og ondskabfuld Raadhed. Hvor flor Ufred er ifær om Natten, er næften utroligt.

Om Sommeren skjuler den høie Sæd Ufredens førgelige Udelæggelfe, hvorfor det er vanffeligt, endogsaa om Dagen at nyde Fred paa Agrene. Bonden har i Almindelighed en betydelig Mængde af Lam, fom han lader gaae løfe hele Sommeren. Vel har han en faakaldet Vogter, et Barn, der fkal paffe baade paa Lam og Gjæs, men Een kan aldeles ikke vogte dem alle tilgavn, og Barnet veed desuden, at Bonden ikke regner det faa noie, om Lam og Gjæs æde ligt Sæd. Barnet paffer desuden fkjodesløft paa, hvilket Raboerne føleligt maa erfare. Næften uophørligt feer man om Sommeren bifsende Kæer og andre Kreature fpringe i Bondens Sæd, og beflagelig er den Ufred, fom diffe forarfage. Om For- og Efteraaret samt om Vinteren tilføies ikke allene Agrene, men endog Haver, betydelig Skade ved Sviin, af hvilke Bonden i Almindelighed holder for mange, fom han ofte ikke felfv kan underholde, men fom han foder paa Raboernes Bekofning; kun Steengjerde kan beftaae imod dem. Bonden har faaledes ingen Tid af Aaret fuldkommen

Markfred. Tildeels kan Grunden saavel dertil som til de fledeste andre Feil i Bondens Bedrift, søges i hans Lyst til Fælledskab, som vel er op-
hævet, men hidindtil mere tilsyneladende end vir-
keligen. Fælledskab og Været troer han at være
aldeles nødvendige Betingelser ved et fordeelagtigt
Agerbrug. Det er derfor, at han bestræber sig for,
at gjøre Væretstiden saa langvarig som mueligt,
ved at pløie og saae for tidligt om Foraaret og ved
at ile med at faae indhøstet.

Kun saa vove at mulctere Eieren af optag-
te Kreaturer i Overeenstemmelse med Lovgivningen,
af Frygt for hans Hevn, som der ofte kan frem-
byde sig Leilighed for ham til at fuldføre.

Det andet af de opfaste Spørgsmaal: Om
Markfred kan opnaaes ved de foranførte Anord-
ninger? besvarede Forfatteren ligeledes benæg-
tende. Han støtter sin Formening paa følgende
Grunde:

- 1) Den seneste Lovgivning om Markfred gaaer
ud fra den Synspunkt, at Ufreden kun her-
sker i visse Egne af Landet.
- 2) At de Bønder, som oprigtigen ønske Mark-
fred, ere for saa i Forhold til dem, som ikke
ville have Markfred, men som elske Været, og
leve af dets Uordener, hvilket endog lader sig
bevise af Bondens Besætning og Mødning.
Kun saa Bønder i Hese Mueligheden af, at
kunne undvære Været. Han har derfor i

Almindelighed Hang til Uret og Ufred, og Fordom imod Markfred, hvilket ogsaa grunder sig i hans Forkjærlighed for det Gamle, Frygt for det Nye og Mangel paa Kundskab om, hvorledes han i Fremtiden skal indrette sin Bedrift, samt Ulyst til at gjøre noget, hans Naboer ikke vil.

- 3) Vanstæreligheden af endog ved Hegn at forebygge, at Bondens uvane Kreature komme paa anden Mands Lod. Kan end Hegnet staae sig mod disse, saa kan det dog ikke undgaaes at det tager Skade, derved, at naar Bonden skal fra et Sted til et andet, styder han stedsse over Markerne, og gjør Overgange paa Hegne hvor han finder for godt.
- 4) Den væsentligste Marksag, hvorfor Lovgiverens Hensigt ikke kan opnaaes ved de gjældende Anordninger om Markfred, er uden tvivl den, at disse skal haandhæves af private Mænd, saaledes at nemlig Enhver skal haandthæve Markfred paa sin Mark, ved at optage fremmede Kreaturer og mulctere Eierne. Dette Middel havde vel virket, dersom Ufred kun var kommet fra Haa, men naar den forarsages af Alle, virker det intet. Saalænge Ovrigheden ikke sættes til at vaage over Lovbudets Efterlevelse, hvilket fandt Sted efter den ældre Lovgivning, opnaaes

derfor ikke Markfred. Dersom en enkelt Mand end ved Mulcten vil tildvinge sig Markfred, maa han, endog ved den største Forsigtighed, vente at blive Gjenstand for en Andens Hevn.

- 5) I Henseende til Fkd. af 9de Juli 1817 bemærkes, at den udkom for sildigt paa Aaret til, at den for samme Aar kunde tages til Folge: thi Bonden var i Juli Maaned aldeles ikke beløbet paa at undvære Voret. Ved at forbyde ham dette, sættes han i den Nødvendighed, at maatte lade Kreaturene sulte ihjel om Vinteren. Bønderne bleve derfor, med fælleds Samtykke, enige om at opgive Voret 1817. De indsaae, at de ustraffet kunde gjøre det, da Forordningen ingen Straf bestemmer for det Tilfælde, at alle Bønder bleve enige om, at overtræde den, og at de fleste udenfor Bondestanden nødvtvungne samtykte det. Paa denne Maade kan Ufreden uafbrudt rase, saalange Øvrigheden ikke sættes til at vaaage over, at Anordningens Bud efterleves.

Efter saaledes at have søgt at bevise, at Markfred ikke er opnaaet, og ikke kan opnaaes ved de anførte Fkd, strider Korf. til Undersøgelsen om, ved hvilke Midler vi da kunne erholde Markfred.

Ufredens Aarsager have vi opdaget, det er dem, som man maa søge at bortrydde.

Det vil kunne skee paa følgende Maade:

- 1) Alle optænkelige Midler burde hurtigen anvendes, for at indføre en almindelig Markfred, og var det umuligt, at udføre dem over hele Danmark paa eengang med Kraft, saa kunde Begyndelsen og Proven gøres med Sjælland, som er den Provinds, der meest mishandles ved Ufred. For at lede til Maalet burde Bonden vindes for den gode Sag og understøttes med al muelig Snildhed og Kraft, f. Ex. ved Præmier, Hæderstegn, Eftergivelse i Skatter o. s. v.
- 2) Regjeringen selv bør haandhæve Lovene med Strengthed og Kraft, ved at gjøre enhver Øvrighedsperson, fra den høieste til den laveste, det til Pligt, paa det nøieste og med største Ansvar at vaage over Lovens nøiagtigste Efterlevelse. Men det maa ogsaa gøres mueligt for Øvrigheden, at opfylde denne Pligt. Angivelser, saavel aabenbare som hemmelige, burde derfor indføres, og belønnes, f. Ex. derved, at Mulcterne for Lovens Overtrædelse tilfalde Angiveren.

Den, som oftere taalte Ufred, uden at melde det til Øvrigheden, burde selv mulcteres. Opgav hele Byer eller Sogne Været med fælleds Samtykke, burde de behandles

som Oprørere og Voldsmand. Ufred om Ratten burde straffes langt haardere end Ufred om Dagen s. Ef. med Slaverie. Enhver, som til Hest eller Fods banede Wei over Hegn, burde straffes paa det haardeste.

- 3) Alle Huse burde snarest muligen, ved Kongens, Landhuusholdnings-, Selvfabets og Gods- eiernes Bestræbelser, udflyttes, og enhver nye Huusmand forpligtes til at udflytte Huset i det første Aar.
- 4) Anordningsmæssigt Hegn burde overalt være fuldført, inden en vis, bestemt, men kort Tid. Hegn er endog høist nødvendigt, endog blot af den Grund, at al sandselig Levning af Fælledsskab derved kan udryddes. Dog kan Hegn allene ingensunde være nok til paalidelig Markfred. Det burde derfor forbydes, at Creature gaae løse om Ratten, og om Dagen ikke uden under streng Bevogtning, saaledes at Raboerne kunne være fuldkommen betryggede. Et saadant Lovbud vilde lede til det fuldkomneste Middel hvorved Markfred opnaaes, nemlig Staldfodring. Jo mere denne indføres og bliver almindelig Bane, desto tryggere Markfred ville vi erholde. Og Staldfodring haade kan og bør almindelig indføres, og det saa meget mere, fordi den er uadstillelig forenet med Markfreden, Gjødningens Formerelse og Forbedring o. s. v.)

og fordi den kan og bør være Grundvolden til al sand Forbedring i Landbruget, ja, naar den bringes til Fuldkommenhed, Landvæsenets non plus ultra.

- 5) Skal Bonden indføre Staldfodring og Markfred, udfordrer det Forandringer i hans Bedrift, som, i hvor simple og lidet bekostelige disse end ere; dog kræve nogen Opoffrelse og Tab for Diebliffet. For at opmuntre og understøtte Bonden herved, var det derfor ønskeligt, om Landhuusholdnings-Selskabet i nogle Aar vilde anvende Renten af de 40000 Rbd., som Kongen gav til Landvæsenets Løb, til at fremme og understøtte Markfred hos dem, som tabte mest, og i nogle Aar at anvende alle dets Præmier ene og allene dertil, eller i det mindste aldeles ikke at hælde nogen Landmand med Præmie, som ikke fuldkommen beviste, at han ganske havde afskaffet Ufred.
- 6) Saalænge det vrangte Begreb om Lovrets Uundværlighed, er almindeligt blandt Bonden, er det ikke nok, at han tvinges til Fred ved uimodstaaelig Magt, men han bør ogsaa vœrnes til Fred ved fattelig Veiledning. For altsaa at komme den Enfoldige til Hjælp, for desto hurtigere at gjøre Markfred til almindelig Bane, var det hensigtsmæssigt, om der til enhver Bønde yddedes en kort og simpel,

men tydelig og fattelig Anviisning til Markfred og Staldfodring, s. Ex. Zeuthens Anviisning til raae Jordlodders Dyrkning, Drewsen om Staldfodring eller maaskee en nye.

Enhver, som var istand dertil, burde desuden opmuntres til, at give Bonden saavel praktisk som theoretisk Veiledning i denne Henseende, ; saaledes at han blev overbevist om Markfreds og Staldfodrings Nodvendighed og store Fordele.
